

การใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) ระดับหลักสูตรในวิทยาลัยพยาบาล

จากรุวรรณ สอนองญาติ, ศศ.ด.¹

กัญญาดา อุนวงศ์, ปร.ด.²

สุทัศน์ เหมทานนท์, ศ.ม.³

พรฤดี นิธิรัตน์, ปร.ด.⁴

(วันที่ส่งบทความ: 15 มี.ค. 2562; วันที่แก้ไข: 10 ต.ค. 2562; วันที่ตอบรับ: 27 พ.ย. 2562)

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพการศึกษามีหลายรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบแตกต่างกัน การเลือกใช้ระบบใดขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษา แต่ละรูปแบบมีจุดอ่อน จุดแข็งต่างกัน นับเป็นสิ่งที่ท้าทายที่สถาบันการศึกษาจะหาทางเลือกในการพัฒนาระดับหลักสูตรให้ทัดเทียมระดับนานาชาติ ตอบสนองการพัฒนาให้บัณฑิตแต่ละสาขามีความสามารถสูงขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาพยาบาลที่ผู้รับบริการมีความคาดหวังการบริการที่ดีมีคุณภาพ และสมรรถนะตรงตามความต้องการของสังคมหรือผู้ใช้บัณฑิต การประกันการศึกษาระดับหลักสูตรแบบ ASEAN University Network - Quality Assurance (AUN-QA) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรได้ในระดับสากล อย่างไรก็ตาม AUN-QA จะมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการศึกษาในระดับสูงหรือไม่ เป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องปรับตัวและนำมาพิจารณาเพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตพยาบาลมีสมรรถนะเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยของอาเซียน เป็นเกณฑ์ระดับสากลนั้นให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับที่สามารถประยุกต์ได้กับทุกสาขาวิชา โดยเน้นการพัฒนาที่มุ่งสู่ผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตระดับสากล จึงเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนักศึกษาพยาบาล และเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในระดับอาเซียน ส่งผลให้พยาบาลไทยมีการพัฒนาการมาตรฐานคุณภาพในระดับสากล ซึ่งจะสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคการศึกษาไทยในระดับโลกต่อไป

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษา, เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน, วิทยาลัยพยาบาล

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

²เภสัชกร, คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ผู้อำนวยการ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช

⁴ผู้อำนวยการ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา

¹Corresponding author: Email : maccjaruwan@gmail.com

The Use of the Educational Quality Assurance System of the ASEAN University Network (AUN-QA) for the Curriculum-Level Assurance in Nursing Colleges

Jaruwan Sanongyard, Ed.D.¹

Kunyada Anuwong, Ph.D.²

Sutut Hemthanon, M.ed.³

Pornruedee Nitirat, Ph.D.⁴

(Received: March 15th, 2019; Revised: October 10th, 2019; Accepted: November 27th, 2019)

Abstract

There are several kinds of educational quality assurance systems with different pros and cons. Its application depends on the contexts of each educational institution. It is a challenge for any educational institution to improve its quality to reach the international standards and be able to produce graduates with high core competence. In case of nursing education, social expectation especially from employers placed on nurse graduates is quite high. ASEAN University Network - Quality Assurance (AUN-QA) is one of good options to assure international-standard quality of any nursing program. However, how to properly apply AUN-QA should be insightfully taken into consideration in order to ensure nurse graduates' competencies in the changing world. AUN-QA places important on key stakeholders at all levels. It focuses on learning outcomes that fulfill international-level expectations. AUN-QA for program level can enhance the quality of Thai nursing education. This will be beneficial for Thai nurse graduates in general and their opportunities for international work in particular. Therefore, AUN-QA can alleviate competitive abilities of Thai education at a global level.

Keyword: The ASEAN University Network - Quality Assurance, Nursing College

¹Registered nurse, Senior Professional Level, Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi

²Pharmacist, Faculty of Pharmacy, Srinakharinwirot University

³Director, Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Si Thammarat

⁴Director, Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima

¹Corresponding author: Email : maccjaruwan@gmail.com

บทนำ

คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นรากฐานของการพัฒนาคนให้มีทั้งคุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์เป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านให้ก้าวทันโลกการแข่งขันที่ไม่หยุดนิ่ง การเตรียมความพร้อมเยาวชนให้มีความเท่าทันเป็นเรื่องที่ผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้บริหารในระดับนโยบาย และระดับประเทศต้องไม่ละเลย ประเทศไทยจึงต้องพิจารณาปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้บุคคลต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคและสมัย การที่บุคคลจะเรียนรู้และปรับตัวได้ดีนั้นมาจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (นิจวรรณ วีรวัฒน์นอม, 2558) และถึงแม้จะมีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดีเพียงใดนั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการประเมิน เพราะจะสะท้อนถึงข้อดี ข้อบกพร่อง และข้อที่ควรปรับปรุงได้อย่างชัดเจนจนเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จึงได้นำระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาใช้ในการบริหารองค์กรและประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสภาการพยาบาลตลอดมา เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการดำเนินงานทุกพันธกิจอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าผลการดำเนินการโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่เมื่อพิจารณาผลการประเมินตั้งแต่ในปีการศึกษา 2554 และผลการวิจัย

ของปานทิพย์ ปุณณานนท์ (2559) ยังพบว่าระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่นำมาประเมินคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรีต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงโดยให้ทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ได้สนับสนุนวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดให้มีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ปัจจุบันระบบการประเมินมีความหลากหลาย ฉะนั้นการเลือกระบบประเมินที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ระดับภูมิภาค หรืออาเซียนจึงควรเลือกให้เหมาะสม และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกำหนดเป็นกฎหมายมีรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตราฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและสร้างมาตรฐานการศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554) ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรระดับอาเซียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนักศึกษาพยาบาล และเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาพยาบาลทำให้นักศึกษามีคุณภาพในระดับสากล ซึ่งจะสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคการศึกษาไทยในระดับโลกให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา พยาบาล

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจ ทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมี ปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การ ประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็น สิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ปัจจัยดังกล่าว คือ

1) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและ บัณฑิตภายในประเทศที่มีแนวโน้มแตกต่างกัน มากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมโดยรวมของ ประเทศในระยะยาว

2) ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ต่อการ อุดมศึกษา ทั้งในประเด็นการบริการการศึกษาข้าม พรมแดนและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต การประกอบอาชีพของบัณฑิตในอนาคต อันเป็น ผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้งสองประเด็นต้องการการรับประกันของ คุณภาพการศึกษา

3) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็น ที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่าสามารถ พัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิต ตอบสนองต่อ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับ สากล การพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรม และบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็น อยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน

4) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูล สาธารณะ (Public information) ที่เป็นประโยชน์

ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป

5) สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่เปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม (Participa- tion) มีความโปร่งใส (Transparency) และมีความรับ ผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability) ตามหลัก ธรรมาภิบาล

6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนด ให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่ ประเมินคุณภาพภายนอก โดยการประเมินผลการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา

7) คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ ประกาศใช้มาตรฐานการอุดมศึกษา เพื่อเป็น กลไกกำกับมาตรฐานระดับกระทรวง ระดับคณะ กรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน โดย ทุกหน่วยงานระดับอุดมศึกษาจะได้ใช้เป็นกรอบ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

8) กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 และคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศ แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อการ ประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิ และสาขาวิชา วัตถุประสงค์ของการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกับต้นสังกัดจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกลไกการ

ประกันคุณภาพการศึกษา

ดังนั้นเพื่อให้สถาบันการศึกษาได้มีการพัฒนา มุ่งสู่วิสัยทัศน์ และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ระบบดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานที่เป็นไปเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดในระดับสากล และเป็นไปตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2545) แต่ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาพบประเด็นปัญหาหลายประการตั้งแต่ขั้นการวางแผนงาน ขั้นการปฏิบัติตามแผน ขั้นการปรับปรุงและพัฒนาและขั้นการตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ (สุขุมาล หวังวิชพันธุ์, อติศักดิ์ ศีสมุท, เจนจิรา งามมานะ, วาสนา สังข์โพธิ์, และอุทัยการณ์ จันเสนา, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับโดยการศึกษาวิจัยของรำไพ หมั่นสระเกษ, วราพร ตัฒทะสุวรรณะ, และจงกลณี ดุ้ยเจริญ (2557) ที่พบว่าสิ่งที่วิทยาลัยพยาบาลต้องปรับปรุงตามลำดับ คือ มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านการดำเนินงานตามภารกิจ การวิจัย มาตรฐานด้านบุคลากรและการเรียนรู้และด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษานอกจากนี้ ผลการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามแผนพัฒนา บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ไม่ครบทุกตัวบ่งชี้ ตามที่รัชชชัย ศุภดิษฐ์ (2557) ได้รายงานไว้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันของสถาบันบัณฑิต

พัฒนบริหารศาสตร์มีหลายประการ เช่น ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในการกำหนดปรัชญา ปณิธาน ไม่มีระบบการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ส่วนมากยังไม่เข้าใจหรือไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการรับทราบแผนกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในบางตัวไม่เหมาะสมกับการดำเนินงานของคณะหรือสถาบัน และทัศนคติของบุคลากรมองว่าการทำงานระบบสารสนเทศที่ให้ข้อมูลสนับสนุนการประกันคุณภาพเป็นภาระและไม่มีความสำคัญ เป็นต้น

การประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยระดับอาเซียน

การประกันคุณภาพหลักสูตรระดับอาเซียน ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันในระดับอาเซียน (Office of The Education Council, 2007) ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับอาเซียนนั้นเป็นการประเมินเพื่อรองรับหลักสูตรของระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ประโยชน์ของการประเมินดังกล่าวจะทำให้มีความทัดเทียมในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยเชิงอิสระ (Autonomous university) และการขยายตัวของหลักสูตรนานาชาติต่าง ๆ (วันชัย ศิริชนะ, 2562)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษายาในเครือข่ายอาเซียน ระดับหลักสูตรประกอบด้วย (1) การประเมินคุณภาพภายใน (2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและ (3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Virginia, Miralao, & Lucille,

Gregorio, 2012) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยระบบการประกันคุณภาพของ AUN- QA ประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) การประกันคุณภาพระดับสถาบันการศึกษา (Strategic) 2) การประกันคุณภาพระบบการประกันคุณภาพภายใน (Systemic) และ 3) การประกันคุณภาพระดับโปรแกรมหรือระดับหลักสูตร (Tactical) โดยมีการติดตามผลลัพธ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรนั้นๆ และมีกรอบแนวคิด 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต/ผลลัพธ์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555)

หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยระดับอาเซียน

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ศึกษามั่นใจว่าตนเองจะได้รับความรู้และการพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิตมั่นใจว่าบัณฑิตที่รับเข้ามาสามารถปฏิบัติงานได้ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และสามารถพัฒนาตัวเองได้ รวมทั้งสังคมเกิดความพึงพอใจและความมั่นใจว่าหลักสูตรจะผลิตคนที่มีคุณภาพต่อสังคม การประกันคุณภาพนั้นเพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเหมาะสมกับภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต นิสิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ในระดับสากล ในการประเมินตามเกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตรระดับหลักสูตรในระดับอาเซียน มีการประเมิน 7 ระดับ โดยระดับสูงสุดคือ ระดับโลก (World class) ส่วนเกณฑ์

(Criteria) ของ AUN-QA มีลักษณะเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ของความคาดหวังด้านการเรียน (Expected Learning outcome [ELO] สามารถบูรณาการกับการดำเนินการภายใต้กรอบเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence [EdPEX]) ได้อย่างลงตัว ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของกระบวนการบริหาร การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นจนถึงระดับนานาชาติ

เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับอาเซียน เป็นเกณฑ์ระดับสากลที่สามารถประยุกต์ได้กับทุกสาขาวิชา มีสาระหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ (Outcome based education [OBE]) มุ่งผลสัมฤทธิ์ ELO สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่ส่งผลให้คนมีวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่เตรียมนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ มีความสามารถหลัก (Core transferable competence) ที่บัณฑิตจำเป็นต้องมีเพื่อประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ภายหลังสำเร็จการศึกษา คุณภาพในการศึกษาระดับอุดมศึกษามีหลายนิยาม นิยามหนึ่งที่ถูกล่ามึงถึงบ่อยคือ ความตรงต่อเจตนารมณ์ (Fitness for purpose) ในความหมายนี้คุณภาพที่ดีหมายถึงผลิตภัณฑ์และบริการตรงกับความต้องการของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมไปถึงนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา (ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา) ดังนั้นคุณภาพของอุดมศึกษารวมถึงคุณภาพบัณฑิต จึงขึ้นกับบริบทของสถาบันการศึกษานั้น ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรของ AUN QA

องค์ประกอบการประกันคุณภาพหลักสูตร	ตัวบ่งชี้/เกณฑ์
1. การกำกับมาตรฐาน	1.1 การกำกับมาตรฐานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
2. การพัฒนาคุณภาพหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตร	AUN.1 Expected learning outcomes AUN.2 Program specification AUN.3 Program structure and content AUN.4 Teaching and learning approach AUN.5 Student assessment AUN.6 Academic staff quality AUN.7 Support staff quality AUN.8 Student quality and support AUN.9 Facilities and infrastructure AUN.10 Quality enhancement AUN.11 Output

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2545)

การประเมินคุณภาพระดับโปรแกรมการศึกษาของ AUN-QA ใช้ระบบการประเมินจากคะแนนเต็ม 7 ในลักษณะ Rating scale ปัจจุบันมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันทั้งหมดของการประกันคุณภาพของ Program หรือสาขาหลักสูตรทั้งสิ้น 11 ตัว มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) ผลลัพธ์ของความคาดหวังด้านการเรียน (ELO)
- 2) ความเฉพาะของหลักสูตร (Program specification)
- 3) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Program structure and content)

4) กลยุทธ์การเรียนและการสอน (Teaching and learning approach)

5) การประเมินผลนิสิต (Student assessment)

6) คุณภาพของอาจารย์ (Academic staff quality) และปัจจัยนำเข้า (Input)

7) คุณภาพของเจ้าหน้าที่ (Support staff quality)

8) คุณภาพนิสิต การสนับสนุนและการแนะแนวให้นิสิต (Student quality and support)

9) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities and infrastructures)

10) การประเมินคุณภาพของกระบวนการเรียนและการสอน และปัจจัยการดำเนินการ (Quality enhancement) และ

11) ผลสะท้อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประกันคุณภาพในลักษณะนี้จึงเป็นการใช้เกณฑ์ที่มุ่งเน้น ELO และการประเมิน 7 ระดับที่มีระดับสูงสุดคือระดับโลก หลักสูตรจึงมุ่งที่จะผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้ง AUN-QA มีลักษณะเป็นเกณฑ์ ที่กำหนดเพียงแนวทางเพื่อการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อการผลิตบัณฑิตตาม ELO ดังนั้นแม้ภาวะการณ์จะเปลี่ยนไป เกณฑ์จะถูกเปลี่ยนน้อย

มาก ทำให้หลักสูตรสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2545)

รายละเอียดของเกณฑ์ จะกำหนดให้ถ่ายทอด ELO ลงในข้อกำหนดหลักสูตร และโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร รวมถึงใช้ ELO ในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และวิธีการวัดผล ที่สามารถวัดว่าผู้เรียนได้มี ELO ที่กำหนดหรือไม่ คุณสมบัติของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรมีตัวเทียบเกณฑ์ และตัวเทียบเคียงกับกระบวนการที่มีประสิทธิภาพจากเดิม 5 ระดับ เป็น 7 ระดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การปรับระดับคะแนนการประเมินของเกณฑ์ AUN-QA

ระดับ	ระดับคะแนนการประเมินของเกณฑ์ AUN-QA (เก่า)	ระดับคะแนนการประเมินของเกณฑ์ AUN-QA (ใหม่)
1	ยังไม่ได้ดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนด ไม่มีแผนงาน ไม่มีหลักฐานว่าได้ดำเนินการตามเกณฑ์	ไม่ปรากฏการดำเนินการ (ไม่มีเอกสาร ไม่มีแผนหรือไม่มีหลักฐาน)
2	พบว่ามีการดำเนินการที่กำหนด และ/หรือ มีการดำเนินการไปแล้วบางส่วน มีข้อมูลพื้นฐานหรือหลักฐานว่าได้ดำเนินการตามเกณฑ์แล้ว	มีการวางแผนแต่ยังไม่ได้เริ่มดำเนินการ
3	มีผลการประเมิน การสำรวจ แต่ยังไม่ได้นำผลที่ได้ไปพัฒนา ดำเนินการในหลักสูตร พบหลักฐานเอกสารหรือจากการสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง ว่านำผลจากการประเมิน การสำรวจไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร	มีเอกสารแต่ไม่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ หรือมีการดำเนินการแต่ยังไม่ครบถ้วน
4	นำผลการประเมิน การสำรวจ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และสรุปความคิดเห็น อย่างเป็นระบบนำไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ในหลักสูตร	มีเอกสารและหลักฐานการดำเนินการตามเกณฑ์

(มีต่อ)

ระดับ	ระดับคะแนนการประเมินของเกณฑ์ AUN-QA (เก่า)	ระดับคะแนนการประเมินของเกณฑ์ AUN-QA (ใหม่)
5	พบระบบปรับปรุงการดำเนินการในหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรทำให้ผลการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษามีทิศทางที่ดีขึ้น การจัดการเรียนการสอนได้ผลดีขึ้น	มีเอกสารและหลักฐานชัดเจนที่แสดงถึงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพดีกว่าเกณฑ์
6		มีตัวอย่างของแนวปฏิบัติที่ดี
7		ดีเยี่ยม เป็นแนวปฏิบัติในระดับระดับโลก หรือแนวปฏิบัติชั้นนำ

ที่มา: งานประกันคุณภาพการศึกษา (2559)

เกณฑ์การประเมินนานาชาติ

การสร้างระบบการประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ถือเป็นกลไกหนึ่งที่น่ามาใช้ในการตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของหลักสูตร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรตามเกณฑ์คุณภาพระดับนานาชาติ และเพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน ประกอบกับปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร เช่น ผลการประเมินหลักสูตรของ AUN-QA ผลการประเมินหลักสูตรวิชาชีพที่ได้รับการรับรองจากองค์การวิชาชีพระดับนานาชาติ เช่น หลักสูตรทางด้านบริหารธุรกิจ และหลักสูตรทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ โดยมีการดำเนินงานได้ตามมาตรฐานเทียบเคียงกับมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้รับการเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยและเสนอคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การกำกับมาตรฐาน ของการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร เป็นการดำเนินการประกันคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ที่สถาบันจะดำเนินการด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อให้มั่นใจว่าได้ดำเนินการตามการประกันคุณภาพขั้นต่ำ โดยการประเมินการดำเนินการตามองค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐานจะดำเนินการเป็นประจำทุกปี บันทึกข้อมูลพื้นฐาน (Common data set) ในระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Commission on higher education quality assessment online system [CHE QA Online]) และนำผลการประเมินไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินระดับคณะ/สถาบัน

ส่วนที่ 2 การดำเนินการประกันคุณภาพระดับหลักสูตรเพื่อการพัฒนา จะดำเนินการด้วยการใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตรตามแนวทางของ AUN-QA ระดับหลักสูตร หรือเกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตรขององค์กรระดับ

สากลที่เป็นที่ยอมรับระดับชาติ หรือนานาชาติ โดยให้ดำเนินการประเมินองค์ประกอบเพื่อการพัฒนาตามรอบของระบบสากลที่ได้เลือกใช้แต่ดำเนินการตามเกณฑ์ที่เลือกใช้อย่างต่อเนื่อง เช่น AUN-QA มีรอบประเมิน 5 ปี ดังนั้นหลักสูตรที่ใช้เกณฑ์ AUN-QA จะถูกประเมินตามรูปแบบ AUN-QA อย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 5 ปี และดำเนินการตามที่เกณฑ์กำหนดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้การประเมิน AUN-QA อย่างน้อย 1 ครั้งใน 5 ปีนั้นไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับวงรอบของการปรับหลักสูตรโดยมีคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร เป็นผู้ตรวจสอบ และประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาและรับรองผลการตรวจสอบ เพื่อรายงานให้มหาวิทยาลัยทราบนอกจากนี้ให้คณะกรรมการศึกษารายงานการประเมินตนเองตามรูปแบบเกณฑ์ AUN-QA โดยมีการจัดเป็นกลุ่มเพื่อทำการประเมิน และเสนอเพื่อการพัฒนาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2545)

ปัจจัยและแนวทางการนำเกณฑ์ AUN QA ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ

การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการควบคุมคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับหลักสูตร ระดับคณะและระดับสถาบันให้ได้ข้อมูลที่ชี้นำผลการบริหารจัดการหลักสูตรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษาของแต่ละคณะและภาพรวมของสถาบัน อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางและพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2545)

แต่การดำเนินงานนั้นยังพบปัญหาและอุปสรรคในสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและบุคลากรในทุกระดับต่องานประกันคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ยังมองเป็นเรื่องของการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากกว่าการทำประกันคุณภาพเพื่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้นการจะนำเกณฑ์ AUN-QA ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรได้นั้น จึงควรต้องมีปัจจัยและแนวทางดังนี้

แนวทางตามมุมมองของผู้ประเมินผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1. การเตรียมตัวด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและเกณฑ์ AUN-QA ของผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน

2. คุณภาพของผู้ประเมิน ผู้ประเมินเป็นบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา หากผู้ประเมินเน้นที่คุณภาพการจัดการศึกษา ก็จะมีการปรับปรุงการจัดการศึกษาตามคุณภาพที่มุ่งหวัง แต่หากเน้นที่คะแนนของผลการประเมิน จะได้ผลคะแนนที่สถาบันพึงพอใจแต่อาจจะไม่มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้ประเมินควรทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายหลักของการประกันคุณภาพการศึกษาและต้องมีความรู้ในการประกันคุณภาพตามเกณฑ์อย่างลึกซึ้ง ในฐานะที่ผู้ประเมินเป็นผู้ที่มีความรู้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จะต้องทำหน้าที่ในการประเมินเพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยประเมินตามสิ่งที่สถาบัน/คณะ/สาขาทำจริงตามสภาพจริงที่เป็นอยู่เพื่อหาแนวทางใน

การปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพและชี้แนะสิ่งที่จะต้องปรับปรุงการจัดการศึกษาให้คณะ/สาขาไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่องต่อไป มิใช่เป็นการนำความรู้ในการประเมินคุณภาพการศึกษามาช่วยสถาบันการศึกษาให้ได้คะแนนมากหลังการประเมิน ซึ่งส่งผลให้สถาบันไม่ได้ปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นแต่อย่างใด

3. ผู้ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพ เนื่องจากเกณฑ์ AUN-QA การประเมินในระดับหลักสูตร ที่พัฒนาต่อยอดมากกว่าเกณฑ์เดิมที่เคยปฏิบัติ มีการตั้งเกณฑ์ที่กำหนดเองได้โดยคณะ/สาขา ผู้ปฏิบัติต้องหาทางพัฒนาตนเองและบอกให้ได้ว่ามีเป้าหมายในการทำประกันคุณภาพการศึกษาเพื่ออะไรและจะต้องทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้นการทำการประกันคุณภาพจึงต้องเริ่มจากการที่ผู้ปฏิบัติงานต้องความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ มองการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ มิใช่ภาระงานที่เพิ่มขึ้นของผู้ปฏิบัติ ให้ความร่วมมือกับองค์กรในการร่วมกันกำหนดเป้าหมายมาตรฐาน เกณฑ์และตัวบ่งชี้ในการประเมินด้านต่าง ๆ ขององค์กร ทำให้การประกันคุณภาพเป็นหนึ่งเดียวกับการดำเนินงานขององค์กร ปฏิบัติหน้าที่หลักหรือหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบอย่างมีระบบตามกระบวนการและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

4. ผู้บริหาร เป็นปัจจัยหนึ่งแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบัน/คณะ/สาขา ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ หากผู้บริหารเปิดใจยอมรับ ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมากและพัฒนาให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ

จนฝังรากลึกลงในหน่วยงาน ย่อมจะส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานนั้นๆยอมรับความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน และมีการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในหน่วยงาน ผู้บริหารต้องผลักดันให้เกิดการร่วมมือของทุกคนในองค์กรและในทุกระดับ หากองค์กรใดผู้บริหารไม่ยอมรับหรือให้ความสำคัญไม่มากพอจะส่งผลให้บุคลากรไม่กล้าทำหน้าที่อย่างเต็มที่หรือมีส่วนร่วมน้อย ทำให้งานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ

แนวทางตามมุมมองของผู้รับการประเมิน (พัฒนาผล แก้วยม, 2557) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารระดับสูงสุดต้องให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ
2. มีการวางแผนร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีการดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่อง
3. มีผู้จัดการด้านคุณภาพทั้งในระดับหลักสูตร/สาขา/สถาบัน ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ (Key person) ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีหน้าที่หลักคือ 1) การสร้าง “เครือข่ายคุณภาพ” ภายในองค์กรซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรจากหลากหลายหน่วยงานและทุกระดับชั้นเพื่อพัฒนาวิธีการทำงานและให้ทุกคนมีส่วนร่วม 2) การสื่อสารภายในและระหว่างองค์กร/หน่วยงาน เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี 3) สร้างการเรียนรู้ โดยพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้บนพื้นฐาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเรียนรู้ การนำไปใช้และการเผยแพร่ 4) สร้างการตระหนักรู้ เพื่อทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วม 5) สร้างจินตนาการ สนับสนุนให้มีแนวความคิดที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพในการประชุม โดยให้มีการอภิปราย

แบบเปิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 6) รวบรวม ข้อมูลผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อหาวิธีการในการพัฒนาด้านคุณภาพ

4. มีวัฒนธรรมคุณภาพ ซึ่งก่อให้เกิด ค่านิยมร่วมหรือแบบแผนหรือแนวทางการปฏิบัติงาน ของบุคลากรที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันทั่วทั้งองค์กร สามารถปฏิบัติเป็นปกติ ต่อเนื่อง จนกลายเป็นวิถี ชีวิตคุณภาพ วิถีชีวิตแห่งการพัฒนา ดังนั้นการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรจึงเป็น สิ่งสำคัญอันดับแรกๆที่ผู้บริหารควรจะทำเพื่อนำ ไปสู่การมีประสิทธิภาพและคุณภาพขององค์กร ประกอบด้วย

4.1 ภาวะผู้นำด้านคุณภาพของผู้บริหาร ที่จูงใจ กระตุ้นและผลักดันให้บุคลากรร่วมมือกัน ปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นต่อ องค์กร ยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทให้กับงานจนสามารถบรรลุ ผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้าน คุณภาพขององค์กร

4.2 การทำงานเป็นทีม โดยบุคลากร มีเป้าหมายร่วมกัน ร่วมมือกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ประสานงานกัน มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อน ร่วมงาน ผู้บริหารและบุคลากร

4.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีการพัฒนาฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะ ในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพและมีการปรับปรุง ทักษะอย่างต่อเนื่อง

4.4 การมอบอำนาจ โดยผู้บริหารให้อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจแก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีอิสรภาพในการควบคุม ปกครองและพัฒนาตนเอง เพื่อส่งเสริมความมุ่งมั่น ในคุณภาพของแต่ละบุคคล สร้างความมั่นใจในการ

ปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมให้บรรลุเป้าหมายของ องค์กร

4.5 ความมุ่งมั่นของบุคลากร มีความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการและตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด

4.6 การยกย่องและให้รางวัล โดยผู้บริหารมองเห็นคุณค่าของบุคลากรและมอบ สิ่งพิเศษ เช่น การยกย่องชมเชย การสรรเสริญ เงินรางวัล สิ่งของ แก่บุคลากร/หน่วยงานที่มีแนว ปฏิบัติที่ดีหรือที่ได้รับความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพบรรลุเป้าหมายขององค์กร เพื่อ ตอบแทน สร้างแรงจูงใจ ความภาคภูมิใจและความ พึงพอใจแก่บุคลากร อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้ หน่วยงานอื่นได้ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การปรับระบบการทำงาน

4.7 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยการ ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นใน การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนางานอย่างสม่ำเสมอและ ตลอดเวลาเพื่อทำให้งานมีประสิทธิภาพที่ดีมากขึ้น ไป

5. มีการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

บทสรุป

สิ่งที่ทำทนายสถาบันอุดมศึกษาในการผลิต พยาบาลในปัจจุบันมีหลายประการ จากการศึกษา วิเคราะห์เอกสารการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลที่ผ่านมา พบว่า การเคลื่อนย้ายของแรงงานทั่วโลกทำให้บัณฑิต ต้องมีความสามารถสูงขึ้น ความต้องการและความ

คาดหวังจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งจากผู้ประกอบการ ผู้ปกครอง สังคม และนักศึกษาสูงขึ้น ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการหลากหลายและจำเพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตพยาบาลมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษามุ่งให้ความสำคัญที่ระบบประเมินคุณภาพก่อนข้างมาก แต่ความจริงแล้วหัวใจของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะอยู่ที่ระบบการพัฒนาคุณภาพและการตรวจติดตามคุณภาพ เกิดเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการตรวจติดตามคุณภาพคือกิจกรรมในการตรวจสอบสถาบันการศึกษาว่าได้มีการยกระดับตนเองขึ้นจากการปรับปรุงคุณภาพที่ได้จากการตรวจพบข้อบกพร่อง และสถาบันการศึกษาสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ตามระบบที่วางไว้ อย่างประสบความสำเร็จ ดังนั้นสถาบันการศึกษาต้องเลือกระบบการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาที่จะสามารถสะท้อนผลการพัฒนาได้อย่างชัดเจน การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาจึงต้องพิจารณาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่ระดับนานาชาติ ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทุกหลักสูตรต้องกำกับดูแลให้มีการดำเนินการกำกับมาตรฐานซึ่งเป็นไปตามประกาศเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมาตรฐานสากล

เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร AUN-QA เป็นเกณฑ์ในระดับสากลที่สามารถประยุกต์ได้กับทุกสาขาวิชา มีสาระสำคัญเน้นการพัฒนาไปสู่ผลการเรียนรู้คาดหวัง ที่พัฒนาขึ้นจากความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในหลักสูตร

และข้อกำหนดมาตรฐานคุณภาพต่าง ๆ เช่น ข้อกำหนดมาตรฐานหลักสูตร หรือข้อกำหนดจากสภาวิชาชีพ โดยนำผลการเรียนรู้คาดหวังเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการในหลักสูตร มีการถ่ายทอดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังลงในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บัณฑิตที่จบจากหลักสูตรมีผลการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรได้ผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในระดับนานาชาติ การประกันคุณภาพหลักสูตรตามแนวทางของ AUN-QA ระดับหลักสูตรนี้ สอดคล้องกับนโยบายของประเทศที่ต้องการผลักดันให้หลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยมีพัฒนาการตามมาตรฐานคุณภาพในระดับสากล ซึ่งจะสร้างความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการศึกษาไทยในตลาดโลกได้อย่างสง่างาม

เอกสารอ้างอิง

- งานประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). *แนวปฏิบัติ การเขียนรายงานประเมินตนเอง คณะ การจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา*. เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม 2561, จาก http://www.bbs.buu.ac.th/other/QA/AUN-QA_manual_by_VORRAPON.pdf.
- ธวัชชัย สุกดิษฐ์. (2557). *การพัฒนาแนวปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการประกันคุณภาพ การศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- นิจวรรณ วีรวัฒน์นอม. (2558). การบริหารสถาบัน
อุดมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง. *วารสารวิทยาลัยพยาบาล
พระปกเกล้า จันทบุรี*, 26(1), 84-95.
- ปานทิพย์ ปุณณานนท์. (2559). ความรู้และทัศนคติ
เกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อ
การดำเนินการที่เป็นเลิศของบุคลากร
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี,
*วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
นครราชสีมา*, 22(2), 111-123.
- พัฒนพล แก้วยม. (2557). *การศึกษาปัจจัยแห่ง
ความสำเร็จของการดำเนินงานประกัน
คุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิสำนักคุณภาพการศึกษาศูนย์
หัตถรา.*
- รำไพ หมั่นสระเกษ, วราพร ตัฒตะสุวรรณะ, และ
จงกลณี ต้อยเจริญ. (2557). การมีส่วนร่วม
และปัญหาอุปสรรคจากการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินการประกันคุณภาพ
ของบุคลากร วิทยาลัยพยาบาลบรมราช
ชนนี นครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*,
20(2), 46-57.
- วันชัย ศิริชนะ. (2562). *ประสบการณ์การบริหาร
อุดมศึกษากับมุมมองความท้าทายใน
ปัจจุบัน*. เข้าถึงจาก <http://www.digi.library.tu.ac.th/index/0200/11-2-Nov-2551/02PAGE12-PAGE28.pdf>.
- สุขุมล หวังวิชพันธุ์, อติศักดิ์ ดีสมุทร, เจนจิรา
งามมานะ, วาสนา สังข์โพธิ์, และอุทัยการณ์
จินเสนา. (2556). *รายงานการวิจัยเรื่อง
สภาพและปัญหาการดำเนินงานการ
ประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ:
สำนักประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2545).
*คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
(2545). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561*.
เข้าถึงจาก https://pmnk.kkzone1.go.th/data/news3/24-02-2019-17-34-35_1344028011.pdf.
- สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา. (2555). *การประเมินคุณภาพ
ภายนอก*. เข้าถึง จาก <http://www.onesqa.or.th>.
- Office of The Education Council, (2007). *Strategic
plans of education reform in the three
southern border provinces for peace
(2005-2008)*. Bangkok: Office of the
Education Council.
- Virginia. A., Miralao, C & Lucille C. Gregorio.
(n.d.). (2012). "Synthesis of country
reports and general trends and needs"
Curriculum Changes Reforms in East and
South-East Asia (Online). Available:
[http://www.ibe.unesco.org/curriculum/
Asia%20Networkpdf/bkrep3.pdf](http://www.ibe.unesco.org/curriculum/Asia%20Networkpdf/bkrep3.pdf).